

Beleidsmatige aandachtspunten Wmo vanuit sociaal-medisch perspectief

Woerden, 17 november 2011

Huub Houben, arts

Perspectief van de spreker

- Huub Houben, arts
- Medisch directeur Argonaut Advies & AIM werkt:
 - Sociaal-medische adviezen
 - WWB, WIJ, WI
 - Wmo, GPK, leerlingenvervoer, HPKB
 - Psychosociale interventies WWB, WIJ
- Manager kwaliteit Mentaal Beter
 - Extramurale GGZ aanbieder
- Sinds 5 jaar werkzaam op sociaal-medisch terrein
- Daarvoor 20 jaar werkzaam voor farmaceutische industrie

Jurisprudentie

- Sinds het in werken treden van de Wmo op 1 januari 2007 bouwt zich geleidelijk aan jurisprudentie op
 - Gemeente verliest relatief veel zaken bij Centrale Raad van Beroep door:
 - Onvoldoende onderzoek van individuele kenmerken ene behoefte en/of
 - Onvoldoende onderzoek naar mate van compensatie zoals die bereikt zal worden
- Antwoord:
- Wmo goed uitvoeren, zorgvuldig aanvraag verwerken, echt de overgang naar compensatiebeginsel maken
 - Differentiatie in aanpak per aanvraag

Compensatie i.p.v. claim

- In de Wmo heeft de gemeente de vrijheid om een functionele beperking op een zelf vast te stellen wijze te compenseren;
- De burger heeft geen recht op een bepaalde voorziening louter o.b.v. bepaalde beperkingen
- De burger heeft wel recht op compensatie bij bepaalde functionele beperkingen
- In te zetten instrumenten zijn mede afhankelijk van soort functionele beperking binnen zelfredzaamheid en/of participatie
 - Artikel 4 verplicht de gemeente de burger te compenseren op 4 specifieke domeinen, waarvoor individuele voorzieningen kunnen (maar niet moeten!) worden ingezet
 - Binnen de Kanteling zijn de 4 domeinen vertaald in 8 resultaten

Compensatie is niet perse goedkoper

- Compensatie kan met name goedkoper zijn als substitutie van individuele door collectieve voorzieningen of van Wmo voorzieningen door voorliggende zorg (curatieve zorg, AWBZ, mantelzorg, gebruikelijke zorg, en/of zelfzorg) mogelijk blijkt
- Vanuit de claimbenadering zou een voorziening kunnen volstaan waarmee compensatie onvoldoende gerealiseerd wordt, vanuit de Wmo hoeft de klant dat niet (zonder meer) te accepteren

Kanteling

- Kanteling speelt zich op vele niveaus af:
 - Beleid (vaststellen van kaders voor de uitvoering)
 - Verordening en Besluit
 - Invulling per prestatieveld
 - Uitvoering
 - Efficiënte, klantvriendelijke inzet van diverse procedures
 - Goede functionele samenwerking met externe adviseurs
 - Duidelijke kaders en instructies voor consulenten
 - Nieuwe vaardigheden vereist om klant in eigen kracht te zetten en te stimuleren in het veranderen van (participatiebevorderend) gedrag
 - Klant
 - Eigen verantwoordelijkheid nemen
 - Eerst en zoveel mogelijk zelf op willen lossen
- Antwoord:
 - Benader Kanteling integraal en met elkaar
 - Verwacht nooit klaar te zijn; het is een visie i.p.v. project

Kanteling biedt geen garantie!

- Kanteling leidt tot zeker tot hogere uitvoeringskosten
 - Keukentafelgesprekken >> reductie in indicatiestellen
 - Kanteling zou kunnen leiden tot besparingen in de verstrekking van voorzieningen, mits:
 - Er voldoende alternatieven voor individuele voorzieningen zijn, en
 - Consulents in staat zijn (kaders en competenties) burgers aan te spreken op eigen verantwoordelijkheid en gedrag
 - Burgers mee te krijgen zijn in omslag van 'recht op' naar 'eerst zelf oplossen'
- Deel van het antwoord: Zorg dat de besparingen concreet te benoemen zijn (op niveau van specifieke behoeftes en oplossingen)

Diagnose bij aanvragers?

- Aanvragers vertegenwoordigen een populatie die ingedikt is m.b.t. beperkingen en knelpunten in zelfredzaamheid
 - Het is niet reëel van al deze burgers te verwachten dat zij zomaar de eigen verantwoordelijkheid kunnen en zullen nemen
 - De Wmo keten is slecht ingericht m.b.t. rekening houden met knelpunten in psychische mogelijkheden
 - De Wmo keten is slecht ingericht m.b.t. het coachen van mensen
- Mogelijke antwoorden:
- Training consulents en/of digitale screening en/of op indicatie onderzoek en/of Oplossingsgerichte interventies.
 - Alles op indicatie, en dus niet bij iedereen!
 - Juiste combinatie van voorgaande elementen is afhankelijk van hulpvraag en/of kosten verbonden aan compensatie

Decentralisatie van extramurale begeleiding

Functie Begeleiding

- Bestaande vormen van Begeleiding hoeven niet gehandhaafd te worden:
 - Individuele begeleiding
 - Dagbesteding
- Welke oplossingen biedt je straks?
- Beoogde resultaat: ..
 - Opdat de burger dagelijkse levensverrichtingen kan uitvoeren en het persoonlijk leven structureert en daarover regie voert.

Doelgroep

- Huidige voorbereidingen richten zich op de groep die nu begeleiding krijgt
- Wat te doen met mogelijke nieuwe toestroom, bijv. door bezuinigingen op WWB of door nieuwe doelgroepen WSW en Wajong?

Huidige ontvangers (180.000) extramurale begeleiding AWBZ

	aantal
Volwassenen met psychiatrische problematiek	55.000
Jongeren met psychiatrische problematiek i.c.m. opvoed- en opgroei problemen	16.000
Mensen met verstandelijke beperking	50.000
Mensen met zintuiglijke beperking	4.600
Mensen met lichamelijke of chronische ziekte	25.000
Ouderen met somatische of psychogeriatrische problematiek	41.000
TOTAAL (inclusief dubbele)	191.600

Extra doelgroep extramurale begeleiding volgens huidige CIZ criteria?

	WSW	Wajong	WWB/WIJ	Totaal
Totaal	100.000	200.000	350.000	650.000
Medische en/of psychiatrische grondslag	100.000	200.000	175.000	475.000
Forse beperkingen of zwaar probleemgedrag	100.000	200.000	100.000	390.000
(Risico op) verwaarlozing	> 25.000 ?	> 50.000 ?	> 25.000 ?	> 100.000 ?

De criteria voor Begeleiding binnen AWBZ zijn niet eenduidig te interpreteren; Voor de gemeente is het cruciaal om dit binnen de Wmo goed (genoeg) te doen. Anders kunnen velen i.v.m. knelpunten in zelfredzaamheid en/of participatie om compensatie vragen.

Samenhang Wmo en WWNV/WWB

- Binnen de nieuwe aanpak WWB/WIJ of WWNV zullen (wellicht) meer mensen met onvoldoende perspectief op werk niet of nauwelijks in aanmerking voor re-integratie vanuit W-deel komen
- Deze klanten zullen vaker worden doorverwezen naar het Wmo loket en/of zelf daar hun weg heen vinden; de knelpunten in zelfredzaamheid en participatie verdwijnen immers niet door uitstroom naar werk
- Tegelijkertijd biedt de Wmo ook veel kansen voor allerlei vormen van werkplekken die voor re-integratie en/of versterken van maatschappelijke participatie waardevol kunnen zijn

Kantelen in WWNV/WWB?

- Integrale benadering participatie en zelfredzaamheid (in beleid en uitvoering)
- Verwijzen naar Wmo loket of – beter nog - instrumenten als knelpunten in zelfredzaamheid en participatie niet door re-integratie kunnen worden opgelost
- Toepassen van Kanteling binnen WWB zelf:
 - Denken vanuit resultaat en arrangement (van instrumenten) dat nodig is om dat doelmatig en met maximale inzet van eigen verantwoordelijkheid en gedrag te kunnen realiseren

Kantelen en arrangement in de WWB?

Denken	Gedrag	Psychosociale factoren	Competenties	Wie?
- Opletten, dingen uitzoeken of toetsen	- Zelfmanagement - Gedragsverandering - E-health			Klant
- Empoweren	- Werkplek - Coachen	- Adviseren of helpen	- Leerwerkplek - Scholing	Coach
- Empoweren in groepsverband	- Vitaliteitprogramma - E-coaching	- Kortdurende persoonlijke begeleiding	- Trainingen	Externe coach
- Korte oplossingsgerichte therapie	- Korte oplossingsgerichte therapie			Psycholoog
- Curatieve GGZ	- Curatieve GGZ - Begeleiding (AWBZ) - Wmo	- Schuldhulpverlening - Bijzondere Bijstand - Kinderopvang - Maatschappelijk werk - Jeugdzorg - etcetera		Voorliggende voorzieningen

Raadsinformatiebrief, 1 augustus 2011

Stellingen in tussenrapportage Meedoen in Sterke Samenleving:

1. De mate waarin inwoners hun eigen kracht benutten, lijkt samen te hangen met hun inkomenspositie. Daarom moet de gemeente de eigen kracht vooral bevorderen door (nog) sterker in te zetten op toeleiding naar werk.
 - Laag of geen inkomen hoeft niet de echte oorzaak te zijn, maar kan ook – net als onvoldoende benutten van eigen kracht – een uiting van psychische beperkingen zijn. Overigens kan werken wel bijna altijd een positieve invloed hebben, ongeacht de oorzaak.
 - Bovenstaande is geen oplossing voor mensen die niet meer kunnen of hoeven werken. Bij hen is andere benadering nodig.

4. Inzetten op de eigen kracht en het eigen netwerk van inwoners, dat veronderstelt een andere manier van denken en doen, zowel voor de gemeentelijke organisaties als voor haar maatschappelijke partners
 - Geheel mee eens. Integrale, consistente, en getrapte benadering met individueel maatwerk is vereist.
 - Eigen kracht ontwikkelen gaat meestal het snelst en meest doelmatig door een oplossingsgerichte benadering, waarbij bezigen en uitbouwen van doelgedrag centraal staat

Conclusies

- Kantelen in de Wmo absoluut noodzakelijk
- Daarbij dienen op alle niveaus (van beleid tot uitvoering, van voorliggende tot individuele voorzieningen) in goede onderlinge samenhang stappen te worden gezet
- De afstemming van Wmo met WWB/WWNV is noodzakelijk en biedt kansen voor beide terreinen
- Verder dient er goede afstemming met ketenpartners te zijn en ook dat is waardevol voor alle partners
- Het succesvol aan kunnen spreken van de burger op eigen verantwoordelijkheid en kunnen stimuleren in veranderen van eigen gedrag zal een belangrijke succesfactor zijn; het is echter ook een grote uitdaging die we graag samen oppakken

Vragen en opmerkingen